

D. EMISNÁ ČINNOST NBS A PEŇAŽNÝ OBEH

1. EMISIA SLOVENSKÝCH PEŇAZÍ

V roku 2000 zabezpečila Národná banka Slovenska v súlade s potrebami peňažného obehu dotlač bankoviek v nominálnej hodnote 500 Sk a dorazbu obehových mincí v nominálnych hodnotách 10 halierov, 20 halierov a 50 halierov. Na päťstokorunovej bankovke vzoru 2000 boli aplikované nové ochranné prvky, ktoré majú v súlade s celosvetovými trendmi zvýšiť úroveň jej ochrany proti falšovaniu a obyvateľstvu uľahčiť jej ľahšie rozlišovanie. Bankovka bola vytlačená v britskej tlačiarňi cenín De La Rue International a jej emisiou ukončila NBS proces zvyšovania úrovne ochrany bankoviek vyšších nominálnych hodnôt, ktorý realizovala v rámci dotlačí bankoviek v rokoch 1999-2000.

Okrem bankoviek a mincí určených pre hotovostný peňažný obeh vydala Národná banka Slovenska tri pamätne mince. Dve z nich boli vyrazené zo striebra a tretia, emitovaná pri príležitosti začiatku tretieho tisícročia, bola vyrazená z troch drahých kovov - platiny, zlata a striebra - v tvare trojuholníka so zaoblenými stranami. Všetky obehové a pamätne mince vyrazila Mincovňa Kremnica, štátny podnik.

1.1. Stav peňazí v obehu v roku 2000

Hotovostný peňažný obeh bol v roku 2000 bez podstatných výkyvov. Hodnota obeživa k 31.12.2000 bola 76,3 mld. Sk (vrátane

slovenských pamätných mincí a česko-slovenských pamätných mincí vydaných do roku 1993). V porovnaní s rovnakým obdobím 1999 vzrástla v roku 2000 hodnota peňazí v obehu o 8,5 mld. Sk (o 12,5 %) a výrazne sa neodlišuje od dlhodobého trendu vývoja. Z hľadiska štruktúry peňazí zaznamenal vývoj hodnoty obeživa (k ultimu mesiacov) rastúci trend, bez výrazných odchýlok, s typickým decembrovým sezónnym nárastom.

Denný vývoj obeživa v prvom štvrtroku 2000, po typickom januárovom poklese, osciloval okolo 63 mld. Sk a kopíroval vývoj v roku 1999 s posunutím približne o +4 mld. Sk.

Počnúc druhým štvrtkom sa hodnota obeživa v každom ďalšom mesiaci zvyšovala približne o 1-2 mld. Sk, pričom maximum obeživa (79,5 mld. Sk) bolo podobne ako v predchádzajúcich rokoch zaznamenané v decembri.

Z celkového množstva peňazí v obehu tvorilo obeživo v pokladniciach komerčných bánk, ktoré je účtovne súčasťou obeživa, v priemere 13,0 %, čo bolo porovnateľné s hodnotou dosiahnutou v roku 1999, resp. s hodnotou v predchádzajúcich rokoch.

1.2. Stav bankoviek a mincí v obehu a ich podiel na celkovom obežive

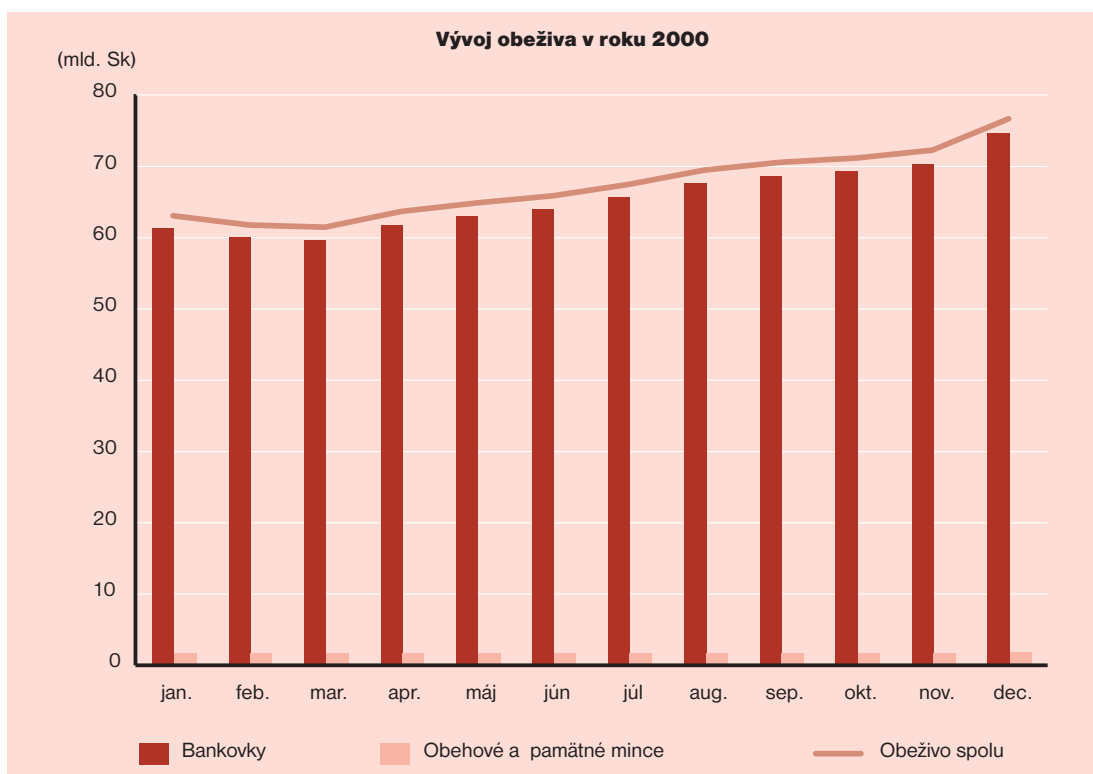
K 31.12.2000 dosiahla hodnota bankoviek v obehu sumu 74,5 mld. Sk, čo v porovnaní so stavom k 31.12.1999 znamenalo nárast o 12,6 %.

Pamätne mince vydané NBS v roku 2000

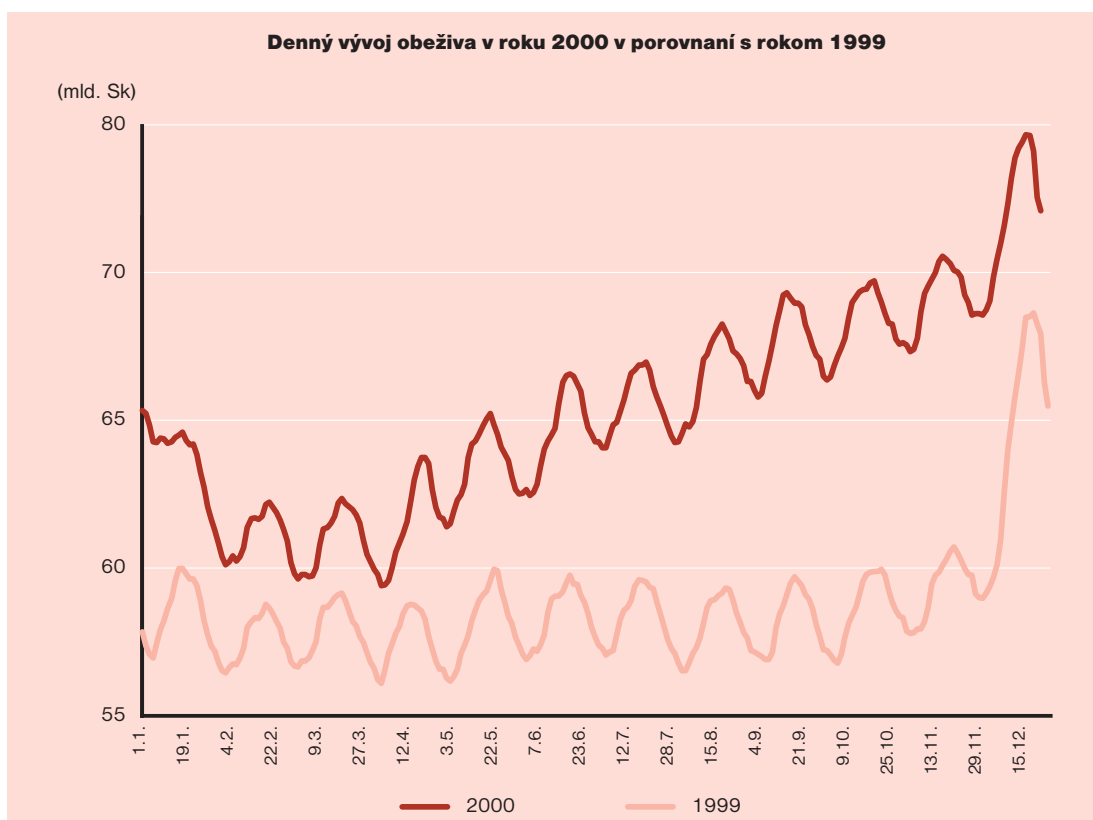
Nominálna hodnota	Udalosť, ktorú minca pripomína	Počet vydaných mincí		Vyhláška NBS
		spolu	z toho PROOF	
PSM 500 Sk	250. výročie úmrtia Samuela Mikovíniho	11 600	1 500	109/2000 Z.z.
PSM 200 Sk	250. výročie narodenia Juraja Fándlyho	12 200	1 600	279/2000 Z.z.
PM 5000 Sk	Začiatok tretieho tisícročia	8 000	8 000	419/2000 Z.z.

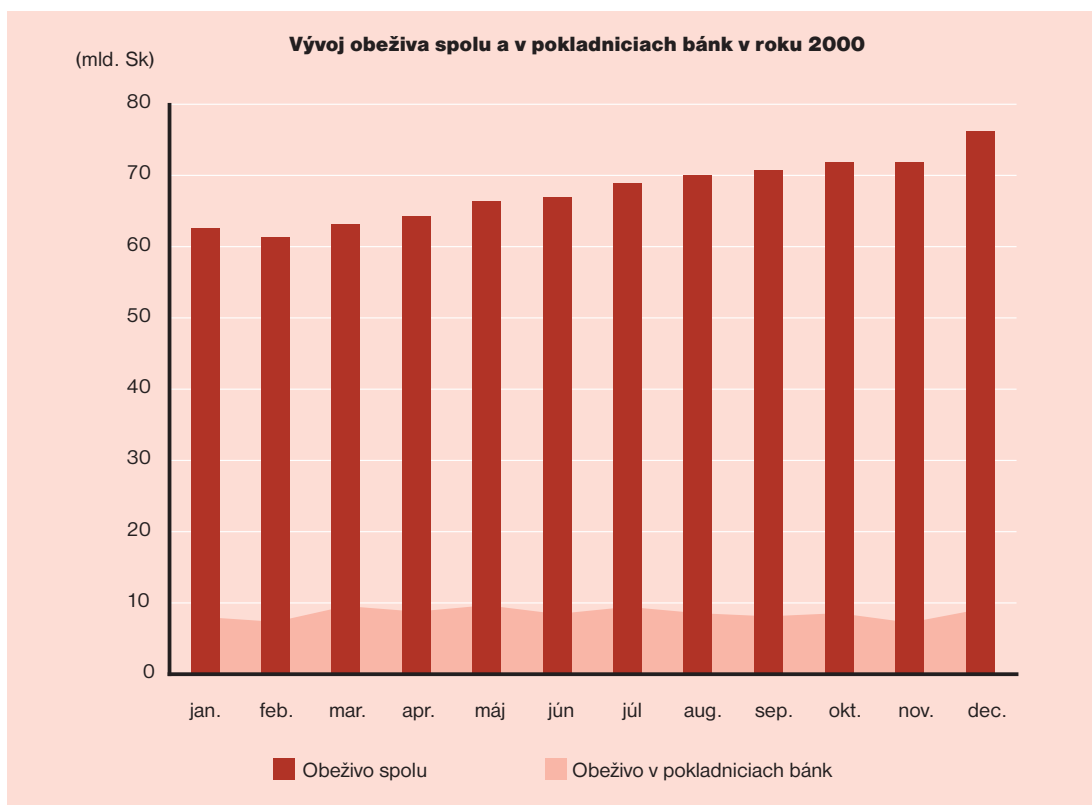
PSM - pamätná strieborná minca

PM - pamätná jednostranne trimetalová minca

Celkový počet bankoviek v obehu vzrástol o 6,6 mil. kusov (t.j. 5,9 %) na 118 mil. kusov. Podiel bankoviek na hodnote peňazí v obehu bol rovnaký ako v roku 1999 (97,7 %) a z celkového

množstva peňazí v obehu predstavoval 11,9 %. V porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka sa však podiel počtu bankoviek znížil o 0,6 %. Celkový prírastok hodnoty bankoviek v obehu bol 8,3 mld. Sk, pričom sa na tejto sume najviac podieľali bankovky v nominálnej hodnote 5000 Sk a 1000 Sk.

Celková hodnota obehových mincí vzrástla oproti roku 1999 o 10,1 % (na 1,2 mld. Sk) a ich počet o 11,7 % (na 870,2 mil. kusov). Ku koncu roka 2000 bol podiel obehových mincí na celkovej hodnote obeživa 1,6 %, ale na celkovom množstve peňazí v obehu až 88 %. Hodnota a množstvo mincí v obehu vzrástli vo všetkých nominálnych hodnotách. Najvyšší index rastu zaznamenali halierové mince, päťdesiathalierniky o 23,4 % a desaťhalierniky a dvadsaťhalierniky v rovnakej miere takmer o 13 %. Výrazný vplyv na emisiu mincí a dobu ich návratnosti malo otvorenie hypermarketov na Slovensku.

Vyhláškou Národnej banky Slovenska č. 278/2000 Z.z. o ukončení platnosti pamätných strieborných mincí česko-slovenskej meny,

vydaných od 21. augusta 1954 do 31. decembra 1992, bola k 30.9.2000 zrušená ich platnosť s preklúziou na ich výmenu do 30.6.2006.

Hodnota peňazí v obehu na jedného obyvateľa, vrátane pamätných mincí, dosiahla k 31.12.2000 sumu 14 124,60 Sk, z ktorej bankovky predstavovali 13 799,20 Sk, obehové mince 230,90 Sk a pamätné mince 94,50 Sk. V porovnaní s rokom 1999 vzrástla celková hodnota peňazí v obehu na jedného obyvateľa o 1 569,30 Sk. Z uvedenej sumy vzrástla hodnota bankoviek o 1 539,30 Sk, obehových mincí o 21,30 Sk a pamätných mincí o 8,70 Sk. V roku 2000 pripadlo na jedného obyvateľa v priemere 22 kusov bankoviek (v roku 1999 to bolo 21 kusov bankoviek). Z nich najpočetnejšie boli v peňažnom obehu zastúpené bankovky v nominálnej hodnote 1000 Sk v počte 7 kusov a 20 Sk bankovky v počte 5 kusov. Počet obehových mincí na jedného obyvateľa bol 161 kusov (144 v roku 1999) s najvyšším podielom halierových mincí, a to desaťhaliernikov v počte 48 kusov a dvadsaťhaliernikov v počte 41 kusov. Celkový počet halierových mincí v obehu pripadajúcich na jedného obyvateľa (108) je veľmi

Stav obeživa v mil. Sk

Nominálna hodnota	Stav		Podiel v %	
	k 31.12.1999	k 31.12.2000	k 31.12.1999	k 31.12.2000
Bankovky	66 203,53	74 515,52	97,64	97,70
5000 Sk	23 511,42	29 410,97	34,68	38,56
1000 Sk	33 542,14	36 175,02	49,47	47,43
500 Sk	4 543,60	4 093,03	6,70	5,37
200 Sk	1 188,92	1 338,42	1,75	1,75
100 Sk	2 388,61	2 378,91	3,52	3,12
50 Sk	572,31	622,16	0,85	0,82
20 Sk	456,53	497,01	0,67	0,65
Obehové mince	1 132,18	1 246,80	1,67	1,63
10 Sk	591,24	646,80	0,87	0,85
5 Sk	200,03	221,50	0,30	0,29
2 Sk	136,89	151,35	0,20	0,20
1 Sk	94,46	104,38	0,14	0,14
0,50 Sk	25,63	25,85	0,04	0,03
0,50 Sk II	22,38	27,61	0,03	0,03
0,20 Sk	38,89	43,78	0,06	0,06
0,10 Sk	22,66	25,53	0,03	0,03
Pamätné mince	462,98	510,63	0,69	0,67
Peniaze spolu	67 798,69	76 272,95	100,00	100,00

Stav obeživa v mil. kusov

Nominálna hodnota	Stav		Podiel v %	
	k 31.12.1999	k 31.12.2000	k 31.12.1999	k 31.12.2000
Bankovky	111,44	118,02	12,50	11,94
5000 Sk	4,70	5,88	0,53	0,59
1 000 Sk	33,54	36,18	3,76	3,66
500 Sk	9,09	8,19	1,02	0,83
200 Sk	5,94	6,69	0,67	0,68
100 Sk	23,89	23,79	2,68	2,41
50 Sk	11,45	12,44	1,28	1,26
20 Sk	22,83	24,85	2,56	2,51
Obehové mince	779,08	870,18	87,43	88,00
10 Sk	59,12	64,68	6,64	6,54
5 Sk	40,01	44,30	4,49	4,48
2 Sk	68,45	75,67	7,68	7,65
1 Sk	94,46	104,38	10,60	10,56
0,50 Sk	51,25	51,69	5,75	5,23
0,50 Sk II	44,76	55,21	5,02	5,58
0,20 Sk	194,47	218,91	21,82	22,14
0,10 Sk	226,56	255,34	25,43	25,82
Pamätné mince	0,58	0,61	0,07	0,06
Peniaze spolu	891,10	988,81	100,00	100,00

vysoký. Predpokladáme, že veľký vplyv na tento počet má ich nízka reálna hodnota, vplyvom čoho sa do NBS vracajú iba v polovičnom množstve v porovnaní s ich výdajom, ale evidenčne zostávajú v obehu.

Priemerná hodnota peňazí v obehu vzrástla len o 1 Sk, nakoľko zvýšenie priemernej hodnoty bankoviek o 37,30 Sk takmer eliminoval rast množstva mincí nižších nominálnych hodnôt v obehu.

1.3. Vzťah obeživa a vybraných makroekonomických veličín

Porovnanie obeživa a vybraných makroekonomických veličín má význam pre hodnotenie úrovne hotovostného, resp. bezhotovostného platobného styku, tezurácie peňazí, úrovne tieňovej ekonomiky a pod. Pri tomto porovnávaní sa berie do úvahy len časť obeživa (M0), t.j. obeživo mimo pokladníc bánk.

Obeživo mimo pokladníc bánk má od vzniku samostatnej slovenskej meny až po súčasnosť stále

Priemerná hodnota peňazí v obehu (v Sk)

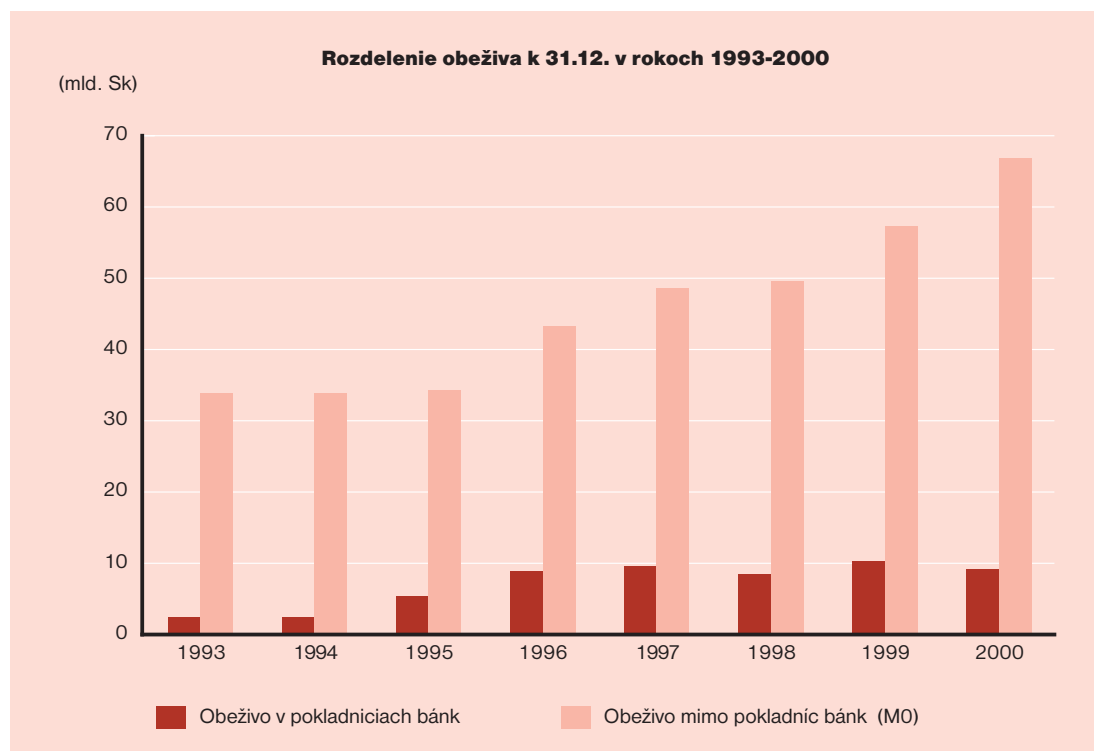
	1999	2000	Rozdiel
Bankovky	594,10	631,40	+37,30
Mince z obyčajných kovov	1,50	1,50	0,00
Peniaze spolu (vr. pamätných mincí)	76,10	77,10	+1,00

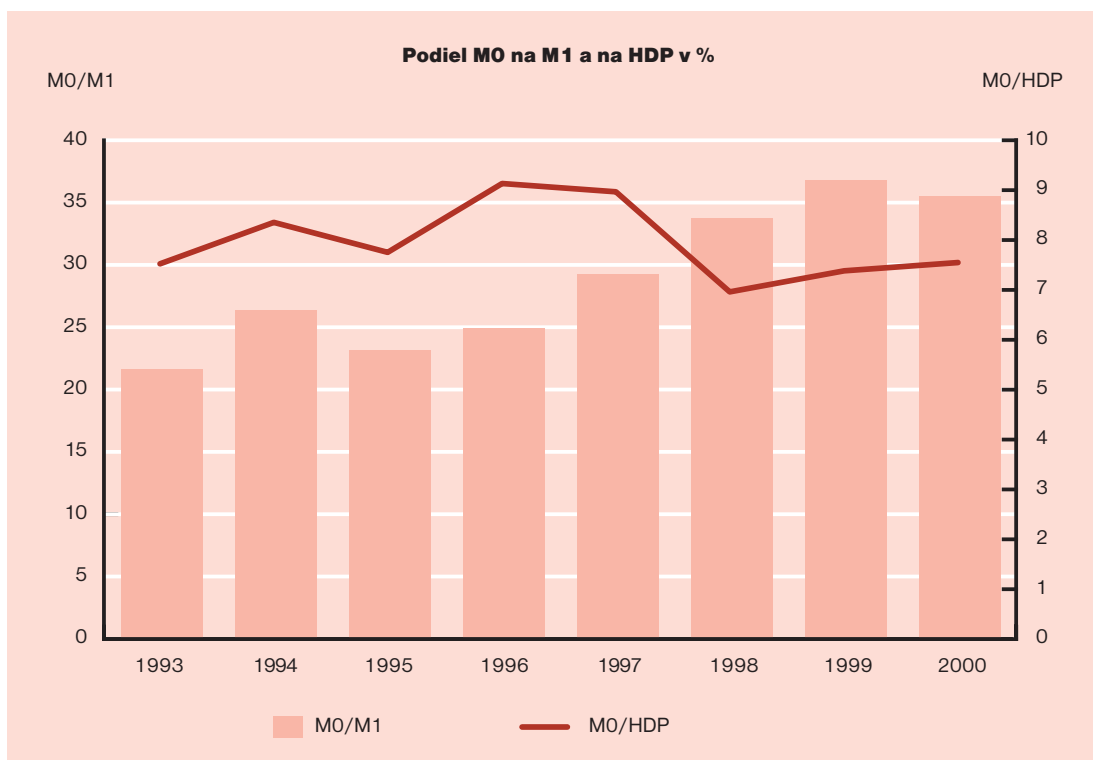
rastúci trend. Objem obeživa v pokladniciach bánk po počiatočnom raste začal od roku 1996 (s výnimkou roku 1999) stagnovať, resp. klesať. Ku koncu roka 2000 táto hodnota klesla na 9,3 mld. Sk.

Z makroekonomického hľadiska je pre účely medzinárodného porovnania zaujímavý podiel M0 na agregáte peniaze M1 a podiel M0 na hrubom domácom produkte (HDP).

Podiel M0 na agregáte M1 dosiahol v roku 2000 hodnotu 35,6 % (v roku 1999 to bolo 36,9 %), čo svedčí o nižšej úrovni bezhotovostného platobného styku na Slovensku.

Pomer M0 a hrubého domáceho produktu sa v Slovenskej republike v roku 2000 v porovnaní

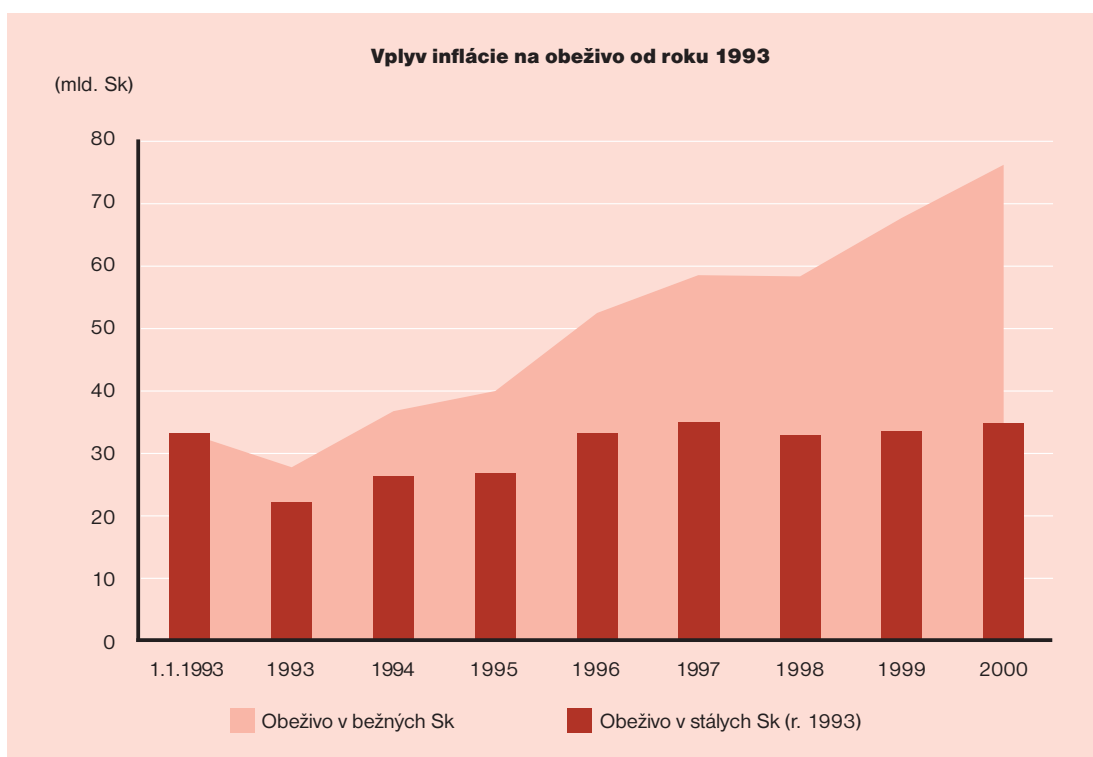

s celým doterajším vývojom výrazne nezmenil a dosiahol hodnotu 7,6 %.

Obeživo v bežných Sk má od roku 1993 rastúci trend. Jeho hodnota v stálych Sk (po vylúčení

vplyvu inflácie od konca roku 1993) mala do roku 1997 stúpajúci trend, v roku 1998 poklesla a od tohto obdobia zotrúva na takmer rovnakej úrovni.

Hodnota obeživa v stálych cenách v roku 2000 (34,7 mld. Sk) v porovnaní s rokom 1993 vplyvom

pomerne vysokej kumulovanej inflácie klesla tesne nad úroveň hodnoty obeživa k 1.1.1993.

v Nitrianskom kraji, kde bolo v 71 prípadoch zadržaných 87 kusov falzifikátov.

2. FALZIFIKÁTY PEŇAZÍ ZADRŽANÉ NA ÚZEMÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

2.1. Hlavné trendy

V roku 2000 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných spolu 1 006 falzifikátov slovenských korún a valút, čo v porovnaní s rokom 1999 predstavuje zníženie ich počtu o viac ako 50 %. Z uvedeného množstva falzifikátov bolo 80 % zadržaných priamo v peňažnom obehu pracovníkmi obchodných bánk a nebankových zmenární.

Počet zadržaných falzifikátov slovenských korún v porovnaní s rokom 1999 predstavuje zníženie o viac ako 50 %. Najvýraznejší 2,5-násobný pokles bol zaznamenaný pri falzifikátoch bankoviek nominálnych hodnôt 1000 Sk a 100 Sk. Počet falzifikátov 500 Sk však v porovnaní s rokom 1999 vzrástol takmer dvojnásobne.

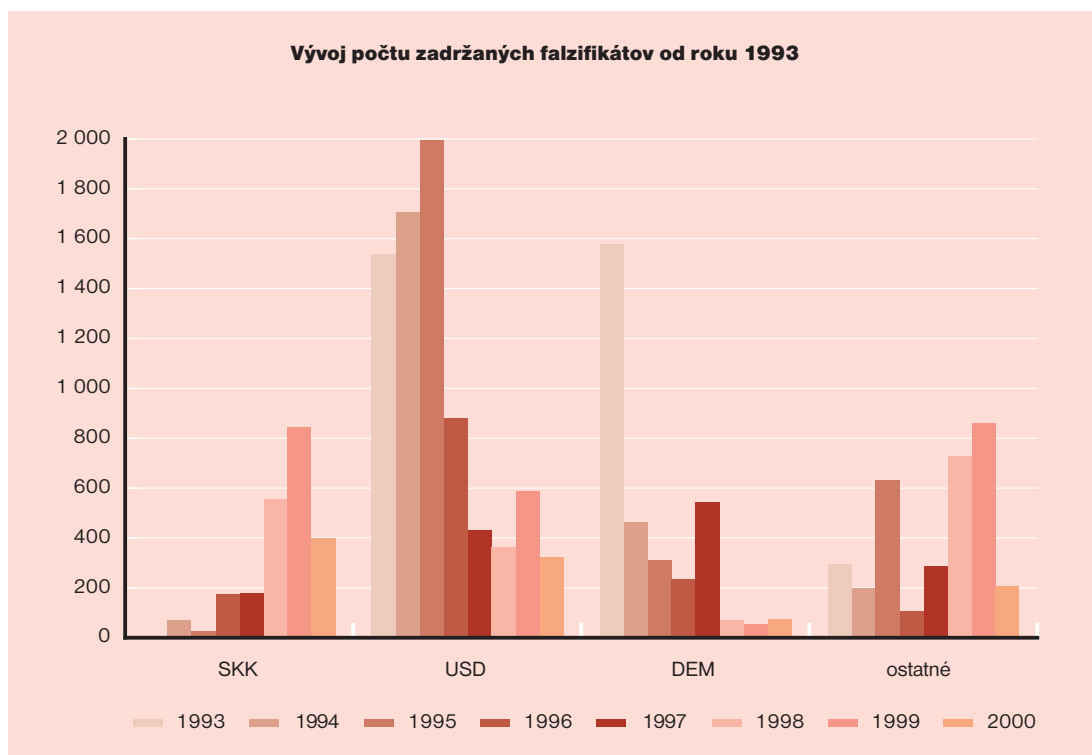
Väčšina falzifikátov slovenských bankoviek bola vyrobená striekanou tlačou, pričom ich farebnosť bola pomerne verná s originálom a niektoré mali napodobnený len ochranný prúžok.

2.2. Falzifikáty slovenských korún

V roku 2000 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných 402 kusov falzifikátov slovenských korún. Najväčší výskyt bol zaznamenaný

2.3. Falzifikáty valút

V hodnotenom období bolo na Slovensku zadržaných 322 falzifikátov USD, jedna napodobnenina USD a 281 kusov falzifikátov ostatných valút. Najväčší výskyt falzifikátov valút

Počet zadržaných falzifikátov Sk v rokoch 1994-2000

	5000	1000	500	200	100	50	20	10	5	P ^{1/}	Spolu	Hodnota v Sk
1994	0	3	5	0	1	2	0	60	0	0	71	6 300
1995	0	18	3	0	3	3	0	0	0	0	27	19 950
1996	4	98	40	1	26	3	0	0	1	0	173	140 955
1997	5	108	39	0	19	0	2	5	0	0	178	154 490
1998	26	439	20	16	32	13	10	0	0	0	556	586 250
1999	13	649	47	4	108	17	5	0	0	1	844	752 050
2000	12	246	84	5	43	9	3	0	0	0	402	353 810
Spolu	60	1 561	238	26	232	47	20	65	1	1	2 251	2 013 805

1/ pozmenený falzifikát z 200 Sk na 2000 Sk

Štruktúra zadržaných falzifikátov Sk podľa stupňa nebezpečnosti

Stupeň nebez.	1		2		3		4		5		N ^{1/}		Spolu	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
1994	0	0	0	0	0	0	66	93,0	5	7,0	0	0	71	100
1995	0	0	0	0	3	11,1	3	11,1	21	77,8	0	0	27	100
1996	0	0	0	0	1	0,4	161	62,4	11	4,3	85	32,9	258	100
1997	0	0	0	0	2	0,57	162	46,7	14	4,03	169	48,7	347	100
1998	0	0	0	0	0	0	477	85,8	79	14,2	0	0	556	100
1999	0	0	0	0	6	0,71	808	95,73	29	3,44	1	0,12	844	100
2000	0	0	0	0	8	1,99	367	91,29	27	6,72	0	0	402	100

1/ nezaradené do stupňa nebezpečnosti sú napodobneniny Sk mincí, ktoré sú svojimi parametrami podobné pravým minciam a boli použité v hracích automatoch a pozmenený falzifikát

bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji. V porovnaní s rokom 1999 poklesol počet zadržaných falzifikátov USD o viac ako 40 % a dosiahol najnižšiu úroveň od vzniku NBS.

Zo série nových bankoviek amerických dolárov boli v obehu nominálne hodnoty 5 USD až 100 USD s použitím nových ochranných prvkov (napr. opticky variabilný prvok, mikrotexy, vodoznak, líniová štruktúra a pod.), ktoré majú chrániť platidlá USA pred falšovaním na modernej reprodukčnej technike. I napriek tejto snahe o zvýšenie úrovne ochrany amerických dolárov evidovala Skúšobňa a kabinet platidiel NBS v roku 2000 9 kusov falzifikátov 100 USD, tzv. „superdoláre“.

V poslednom roku druhého tisícročia výrazne poklesol počet zadržaných falzifikátov v celej ich štruktúre a v porovnaní s rokom 1999 bol mierny nárast falzifikátov zaznamenaný len pri nemeckých markách.

Podobne ako v predchádzajúcich dvoch rokoch bol aj v roku 2000 na území Slovenskej republiky najväčší podiel falzifikátov slovenských korún. Ich podiel zostal v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v podstate na nezmenenej úrovni 40 %. Z celkového počtu zadržaných falzifikátov sa však v rovnakom období mierne zvýšil podiel falzifikátov USD, ITL a DEM.

3. EXPERTÍZY POŠKODENÝCH SLOVENSKÝCH PLATIDIEL

V roku 2000 predložilo Národnej banke Slovenska žiadosť o vykonanie expertízy a vymeranie náhrady za poškodené bankovky a mince 71 žiadateľov. Výmenu bankoviek, k poškodeniu ktorých došlo v prevažnej miere v dôsledku živelných pohrôm, resp. iných nepredvídaných okolností, uskutočnila Národná banka Slovenska ako jediný oprávnený peňažný ústav v súlade s platnými predpismi.

Počet zadržaných falzifikátov USD v rokoch 1994-2000 (v ks)

Nominálna hodnota	1	5	10	20	50	100	Pozmenené	Spolu	Hodnota v Sk
1994	2	1	1	118	73	1 499	15	1 709	4 899 918,20
1995	2	1	3	146	69	1 768	9	1 998	5 434 989,20
1996	0	0	5	24	73	719	58	879	2 518 748,10
1997	0	0	1	20	30	346	34	431	1 283 908,50
1998	2	0	0	14	10	318	20	364	1 199 401,00
1999	1	0	2	5	22	550	10	590	2 367 378,00
2000	2	0	0	5	11	292	13 ^{1/}	323	1 390 729,00
Spolu	9	2	12	332	288	5 492	159	6 294	19 095 072,00

1/ vrátane 1 kusu napodobneniny 1 000 000 USD

Štruktúra zadržaných falzifikátov USD podľa stupňa nebezpečnosti

Stupeň nebezp.	1		2		3		4		5		N ^{1/}		Spolu	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
1994	116	6,8	49	2,9	1 424	83,3	100	5,8	5	0,3	15	0,9	1 709	100
1995	95	4,7	25	1,2	1 857	93,1	10	0,5	2	0,1	9	0,4	1 998	100
1996	91	10,4	8	0,9	704	80,1	17	1,9	1	0,1	58	6,6	879	100
1997	73	17,0	5	1,2	301	69,8	17	3,9	1	0,2	34	7,9	431	100
1998	39	10,7	3	0,8	281	77,2	18	5,0	3	0,8	20	5,5	364	100
1999	38	6,4	0	0	278	47,1	7	1,2	256	43,4	11	1,9	590	100
2000	39	12,1	9	2,8	248	76,8	12	3,7	2	0,6	13	4,0	323	100

1/ nezaradené do stupňa nebezpečnosti sú pozmenené bankovky, kde pravá bankovka nižšej nominálnej hodnoty je upravená na bankovku vyššej nominálnej hodnoty

Počet zadržaných falzifikátov ostatných valút v roku 1994-2000 (v ks)

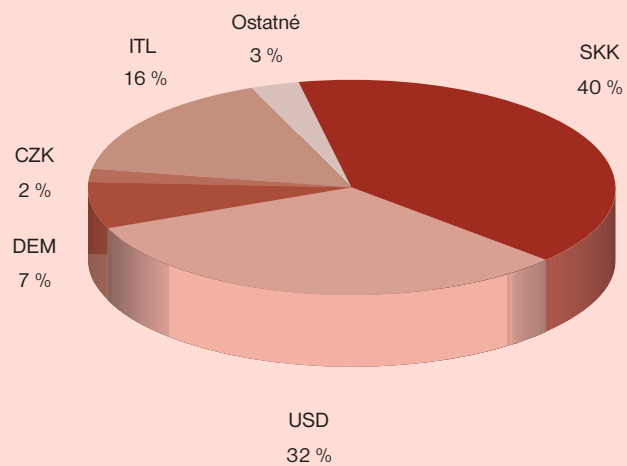
Mena	DEM	ITL	FRF	GBP	ATS	CZK	HUF	Ostatné valuty	Spolu	Hodnota v Sk
1994	463	110	48	6	12	0	1 074	25	1 738	2 020 377,60
1995	311	60	32	18	1	447	73	1	943	1 648 431,40
1996	237	66	22	8	1	9	0	1	344	914 937,60
1997	543	99	101	16	7 731	22	5 211	8	13 731	26 608 951,70
1998	70	460	226	16	5	9	5 991	13	6 790	6 300 277,00
1999	56	329	14	13	315	186	0	6	919	3 072 936,00
2000	73	158	6	8	2	21	0	13	281	1 157 009,00
Spolu	1 753	1 282	449	85	8 067	694	12 349	67	24 746	41 722 920,30

Štruktúra zadržaných falzifikátov ostatných valút podľa stupňa nebezpečnosti

Stupeň nebezp.	1		2		3		4		5		N ^{1/}		Spolu	
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
1994	0	0	9	0,5	1 711	98,4	1	0,1	0	0	17	1,0	1 738	100
1995	0	0	14	1,5	921	97,7	1	0,1	2	0,2	5	0,5	943	100
1996	3	0,9	13	3,8	321	93,3	3	0,9	0	0	4	1,1	344	100
1997	6	0,1	502	3,6	13 199	96,1	11	0,1	12	0,1	1	0	13 731	100
1998	0	0	450	6,6	6 319	93,1	16	0,2	4	0,1	1	0	6 790	100
1999	1	0,1	351	38,2	234	25,5	327	35,6	4	0,4	2	0,2	919	100
2000	1	0,4	115	40,9	129	45,9	16	5,7	19	6,7	1	0,4	281	100

1/ nezaradené do stupňa nebezpečnosti sú napodobneniny, pozmenené bankovky a skúšobné nátlacky

Štruktúra zadržaných falzifikátov v roku 2000

Celková nominálna hodnota predložených bankoviek a mincí bola 18 628 448,80 Sk a Národná banka Slovenska za ne vyplatila ná-

hrady vo výške 18 511 473,80 Sk, t.j. 99,37 % z ich nominálnej hodnoty.